

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 22 stycznia 2024 r.

ZPS.I.431.86.2023.MP

**Pani
Krystyna Barbara Pacak
Kierownik Ośrodka Pomocy
Społecznej w Lubszy
ul. Szkolna 1a
49-313 Lubsza**

Wystąpienie pokontrolne

I. Podstawowe informacje formalno-prawne dotyczące kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubszy
ul. Szkolna 1 a, 49-313 Lubsza.

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

- art. 28. ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz.190),
- art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1993)¹,
- art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224).

3. Zakres kontroli:

- a) przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- b) okres objęty kontrolą:** od 1 października 2022 r. do dnia kontroli, tj. 20 listopada 2023 r.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa.

5. Tryb kontroli: zwykły.

6. Termin kontroli: 20 i 21 listopada 2023 r.

---

¹ Nazywanej dalej „ustawą”.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Mariola Puda** – Inspektor Wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu - kierownik zespołu kontrolnego;
- **Jakub Krajewski** – Inspektor Wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

II. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

W wyniku kontroli **pozytywnie** ocenia się działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubszy w kontrolowanym zakresie.

Ustalenia kontroli.

Według informacji przekazanych przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubszy (nazywanego dalej: Ośrodkiem), w okresie objętym kontrolą, tj. od 1 października 2022 r. do 20 listopada 2023 r. w sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego wydano:

- **49** decyzji przyznających świadczenie,
- **4** decyzje o nienależnie pobranych świadczeniach,
- **2** decyzje o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek nie wydał decyzji odmawiającej prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych,
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem,
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom,

- sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku, do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;
- realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- uzasadnień faktycznych decyzji administracyjnych,
- wydania decyzji częściowych nr OPS.FA.543.I.3.2023 z dnia 27.10.2023 r. oraz nr OPS.FA.543.I.4.2023 z dnia 30.10.2023 r. bez jednoznacznego wskazania, że rozstrzygają one sprawę jedynie w części, co stanowi naruszenie art. 104 § 2 k.p.a.

Nie wniesiono zastrzeżeń w zakresie:

- terminowości ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom,
- sposobu i trybu postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji,
- przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie.

Ustalenia kontroli

W trakcie kontroli weryfikacji poddano 20 (41%) postępowań zakończonych wydaniem decyzji przyznającej dla 32 osób uprawnionych do świadczenia z funduszu, w tym 6 osób po 18 roku życia, lecz kontynuujących naukę. 24 osobom zostało przyznane świadczenie w wysokości 500 zł, 8 osobom przyznano kwotę niższą niż 500 zł, w tym w 6 przypadkach kwota była niższa z uwagi na wysokość orzeczonych przez sąd alimentów, zaś w 2 przypadkach kwota była niższa niż 500 zł, gdyż zastosowanie znalazła zasada „złotówka za złotówkę” zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek wydał również 4 decyzje o nienależnie pobranych świadczeniach.

Od żadnej z wydanych w powyższym zakresie decyzji nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

W okresie objętym kontrolą, Ośrodek nie odnotował przypadku pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia na podstawie § 8 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzoru zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2017 r., poz. 1467).

Na dzień kontroli w Ośrodku nie odnotowano sytuacji, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub osoby pobierającej to świadczenie uzyskano by informację o marnotrawieniu tych środków, co powodowałoby konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej na rzeczową.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- 1) by ustalona zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej była niższa niż 100 zł, o którym mowa w art. 9 ust. 2b ustawy;
- 2) umorzenia przez organ właściwy dłużnika należności, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy;
- 3) umorzenia przez organ właściwy wierzyciela należności, o których mowa w art. 30 ust. 2 ustawy.

Odnotowano jeden przypadek ustalenia prawa do świadczeń osobie uprawnionej pozostawiającej pod opieką opiekuna prawnego, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy.

1. Prawdliwość upoważniania pracowników jednostki kontrowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych.

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubszy upoważnieniem z dnia 24 kwietnia 2019 r. nr WG.0050.135.2015 został umocowany przez Wójta Gminy Lubsza do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania decyzji w tych sprawach.

Kierownik przedłożył również zarządzenie Wójta Gminy Lubsza z dnia 16 lipca 2015 r. nr WG.0050.135.2015 w sprawie udzielenia upoważnienia Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubszy do składania za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej informacji, zapotrzebowania na środki oraz sprawozdań z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, zasiłków dla opiekunów, karty dużej rodziny, wydane na podstawie art. 30 ust. 1 oraz art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.), a także Pełnomocnictwo z dnia 2 sierpnia 2016 r. nr ORG.0052.13.2016 dla Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubszy do występowania w imieniu organu właściwego dłużnika do Ministra Cyfryzacji z wnioskami o udostępnienie danych lub informacji z centralnej ewidencji kierowców w zakresie posiadania dokumentu prawa jazdy przez dłużników alimentacyjnych, celem realizacji zadań ustawowych wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów na podstawie art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) z związku z art. 5 ust.3b pkt 2.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż pojęcie pełnomocnictwa nie jest tożsame z pojęciem upoważnienia. Zgodnie z art. 8b i art. 12 ust. 2 ustawy organ właściwy może upoważnić w formie pisemnej swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych - dyrektora centrum usług społecznych, lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum

usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych - dyrektora centrum usług społecznych, lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia postępowania w sprawach związanych z realizacją ustawy, co znajduje również potwierdzenie w art. 268a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.) - zwany dalej „k.p.a.”. Natomiast pełnomocnictwa, stosownie do dyspozycji art. 32 i 33 § 1 i 2 k.p.a. może udzielić strona wyłącznie osobie fizycznej, posiadającej pełną zdolność do czynności prawnych. Zasady związane z udzielaniem pełnomocnictwa są regulowane przez Kodeks cywilny a zatem, nie można udzielić pełnomocnictwa osobie prawnej czy jednostce organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną.

Powyższe należy traktować jako uchybienie, które jednak nie ma wpływu na ważność prowadzonych postępowań, ani na ważność wydanych w tych sprawach decyzji.

Powołując się na art. 8a, art. 8b oraz art. 12 ust. 2 ustawy, Wójt Gminy Lubsza upoważnił inspektora w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubszy w zakresie podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych i prowadzenia postępowań w tych sprawach, prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, przekazywania informacji gospodarczej do biura informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy, zamieszczania w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji, w zakresie zobowiązań w przypadku gdy komornik nie prowadzi ich egzekucji, a zaległość powstała za okres dłuższy niż 3 miesiące (upoważnienie nr WG.0052.2.2022 z dnia 3.01.2022r.). Ponadto na podstawie art. 8b i art. 12 ust. 2 ustawy Wójt Gminy Lubsza upoważnił starszego specjalistę pracy socjalnej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lubszy do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawach z zakresu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania i wydawania w tych sprawach decyzji (upoważnienie nr WG.0052.3.2023 z dnia 21.02.2023r.).

Uwzględniając powyższe nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

2. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem.

W trakcie kontroli stwierdzono, że wydane decyzje zawierają prawidłowe oznaczenie organu właściwego. Zgodnie z art. 2 pkt 10 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy – postępowanie w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela, którym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo nastąpiło w formie decyzji administracyjnej.

We wszystkich analizowanych przypadkach świadczenia z funduszu alimentacyjnego zostały przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1a ustawy w związku z art. 9 ust. 1 ustawy.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w każdym przypadku zostały przyznane w prawidłowej wysokości, tj. zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy.

W przypadku ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ przyznawał takie prawo, gdy spełniony został warunek wynikający z art. 9 ust. 2 ustawy, tj. gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 900,00 zł, a w nowym okresie zasiłkowym 1.209,00 zł.

W 2 kontrolowanych sprawach stwierdzono sytuację, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie przekroczył kwotę, o której mowa w art. 9 ust. 2 ustawy, w związku z czym zastosowano zasadę uwarunkowaną art. 9 ust. 2a ustawy.

W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględniał dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 9 ust. 3 ustawy.

W sytuacji uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy dzielono osiągnięty w tym roku dochód przez liczbę miesięcy, w których był uzyskiwany, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na który ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest zgodne z art. 9 ust. 4 ustawy.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo następowało w formie decyzji administracyjnej. Decyzje zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. W podstawach prawnych decyzji

przywołano art. 104 k.p.a., art. 2 pkt 2, 4, 5, 5a, 8, 10, 11, 12, art. 9 ust. 1 i 2 art. 10 ust. 1 i 2, art. 12. ust. 1 i 2 art. 18 ust. 1, art. 19, a także art. 20 ustawy który określa terminy ustalania świadczeń. Przepis ten został przytoczony w całości, bez rozbicia na poszczególne jednostki redakcyjne, podczas gdy nie wszystkie znajdują zastosowanie w poszczególnych sprawach. W podstawie prawnej powołano również rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1467) oraz upoważnienie Wójta Gminy Lubsza w sprawie upoważnienia Kierownika Ośrodka.

W poddanych kontroli postępowaniach, zgodnie z art. 107 § 3 k.p.a. decyzje zawierały uzasadnienia faktyczne i prawne. Uzasadnienia faktyczne we wszystkich skontrolowanych decyzjach były lakoniczne, ponieważ organ nie wskazywał wszystkich dowodów, na podstawie których uznał określone fakty za udowodnione. Tytułem przykładu, organ wskazywał tylko zaświadczenie o bezskuteczności egzekucji i wyrok zasądający alimenty, natomiast nie wymienił dowodów, na podstawie których każdorazowo ustalał dochód rodziny. Zgodnie z art. 75 § 1 k.p.a. dowodem w postępowaniu administracyjnym jest wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy a nie jest sprzeczne z prawem, w szczególności dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny. Ujęty w art. 107 § 3 k.p.a. obowiązek wskazania w uzasadnieniu decyzji administracyjnej dowodów, na których oparł się organ przy ustalaniu stanu faktycznego jest przejawem realizacji wyrażonej w art. 11 k.p.a. zasady przekonywania oraz ujętej w art. 8 k.p.a. zasadzie pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa oraz świadomości i kultury prawnej obywateli. Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 października 2021 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I GSK 503/21 organ administracji publicznej powinien zająć stanowisko wobec całego materiału zebranego w toku postępowania oraz uzasadnić jasno i należycie swoje stanowisko, a w szczególności uzasadnić, na jakiej podstawie uznał pewne fakty za prawdziwe.

Uzasadnienia prawne poddanych kontroli decyzji były obszerne i nie budziły zastrzeżeń, przytoczono w nich treść najważniejszych przepisów znajdujących zastosowanie w danej sprawie.

Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych przypadkach osoby, którym przyznano świadczenia z funduszu

alimentacyjnego spełniały warunki i kryteria dochodowe, uprawniające do otrzymania przedmiotowego świadczenia. Wysokość oraz okres przyznania świadczeń nie budzi zastrzeżeń.

Uwzględniając powyższe wnosi się zastrzeżenia w opisanym zakresie.

3. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony. Poddana kontroli dokumentacja każdorazowo zawierała wniosek zgodny z wymogami art. 15 ust. 3, zawierający:

- 1) dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz, o ile wnioskodawca posiada - adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu;
- 3) oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, oraz zaświadczenia lub oświadczenia i inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku, zgodnie z wymogami art. 15 ust. 4 ustawy.

Ośrodek, prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności odpowiednio dane wnioskodawców oraz członków ich rodzin, o których mowa art. 15a ust. 1 ustawy.

Sprawa zakończona decyzjami nr OPS.FA.543.I.3.2023 z dnia 27.10.2023 r. oraz nr OPS.FA.543.I.4.2023 z dnia 30.10.2023 r.

W dniu 5 października 2023 r. organ skierował do strony zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w przedmiocie ustalenia i zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Z treści tego pisma wynika, że przy weryfikacji prawa do świadczeń na nowy okres świadczeniowy

stwierdzono, że wierzyciel otrzymywał alimenty od organu egzekucyjnego w 2022 r., co oznacza, że świadczenia za okres od stycznia do kwietnia 2022 r. oraz od października do grudnia 2022 r. były świadczeniami nienależnie pobranymi.

W przedmiotowym zawiadomieniu wskazano, że strona ma możliwość zapoznania się z aktami i wypowiedzenia się co do zebranych materiałów w terminie 5 dni od dnia otrzymania pisma. Zawiadomienie zostało odebrane przez stronę w dniu 10 listopada 2023 r.

W dniu 27 października 2023 r. organ wydał decyzję nr OPS.FA.543.I.3.2023, w której orzekł, że świadczenie z funduszu alimentacyjnego przyznane na osobę uprawnioną decyzją nr OPS.FA.530.III.23.2021 z dnia 5 października 2021 r. za okres od 1 stycznia 2022 r. do 30 kwietnia 2022 r. było świadczeniem nienależnie pobranym i orzekł o zwrocie tego świadczenia. Organ w ramach postępowania zainicjowanego zawiadomieniem o wszczęciu postępowania z dnia 5 października 2023 r. wydał więc decyzję częściową, mocą której rozstrzygnął kwestię ustalenia i zwrotu świadczeń nienależnie pobranych przez stronę za okres od 1 stycznia 2022 do 30 kwietnia 2022. Następnie w dniu 30 października 2023 r. organ wydał decyzję nr OPS.FA.543.I.4.2023, w której orzekł, że świadczenie z funduszu alimentacyjnego przyznane na osobę uprawnioną decyzją nr OPS.FA.530.III.14.2022 z dnia 12 października 2022 r. za okres od 1 października 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. było świadczeniem nienależnie pobranym i orzekł o zwrocie tego świadczenia.

Zgodnie z art. 104 § 2 k.p.a. decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji. W treści decyzji nr OPS.FA.543.I.3.2023 z dnia 27 października 2023 r. organ nie zawarł jakiegokolwiek informacji dla strony, że jest to decyzja częściowa, a sprawa w pozostałym zakresie zostanie załatwiona kolejną decyzją częściową. Taka informacja ma kluczowe znaczenie dla strony, ponieważ stan zawisłości sprawy przed organem administracji publicznej nadal trwa, a strona powinna mieć świadomość tego, o jakich jej prawach i obowiązkach organ jeszcze nie rozstrzygnął – tym bardziej, że możliwość wydania decyzji częściowej na podstawie art. 104 § 2 k.p.a. ma charakter szczególny. Jak wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 11 marca 2021 r., który został wydany w sprawie o sygn. akt I OSK 4090/18, wydanie decyzji częściowej należy traktować jako wyjątek od reguły orzekania co do istoty sprawy. Wydanie takiej decyzji jest możliwe w sytuacji gdy poszczególne elementy stosunku prawnego dadzą się jednoznacznie wyodrębnić,

a swoiste rozczłonkowanie procesu decyzyjnego jest możliwe i dopuszczalne ze względów użytecznych i systemowych.

W realiach omawianego postępowania wydanie dwóch decyzji częściowych jest możliwe ze względu na okoliczność, że strona nienależnie pobrała świadczenia w dwóch różnych okresach świadczeniowych, na które ustalono prawo do świadczeń dwoma różnymi decyzjami. Nie zmienia to jednak faktu, że organ, wydając decyzję częściową, powinien w jej treści jednoznacznie zaznaczyć, że rozstrzyga o prawach i obowiązkach strony częściowo, a w pozostałym zakresie sprawa zostanie rozstrzygnięta inną decyzją. O wymogu tym wielokrotnie wypowiadały się sądy administracyjne (por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 17 stycznia 2008 r., sygn. akt I SA/Wa 1446/07, wyrok WSA w Łodzi z dnia 23 sierpnia 2013 r., sygn. akt II SA/Łd 433/13, wyrok WSA w Lublinie z dnia 18 czerwca 2015 r., sygn. akt II SA/Lu 391/14 i inne).

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w powyższym zakresie.

4. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom.

W kontrolowanych sprawach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z wniosków złożonych do dnia 31 października danego roku ustalano na okres świadczeniowy, tj. odpowiednio od dnia 1 października 2022 r. do dnia 30 września 2023 r. albo od dnia 1 października 2023 r. do dnia 30 września 2024 r., w pozostałych przypadkach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalano na okres świadczeniowy począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, co jest zgodne z art. 18 ust. 1 ustawy. We wszystkich poddanych kontroli sprawach wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej dokonywana była po doręczeniu decyzji przyznającej prawo do tego świadczenia.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

5. Sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Kierownika Ośrodka według stanu na dzień 14 listopada 2023 r. Gmina Lubsza na obszarze swojego działania miała 35 dłużników alimentacyjnych. W trakcie kontroli poddano weryfikacji dokumentację wszystkich 14 dłużników alimentacyjnych (40%), która dotyczyła:

- 1) **2** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym wierzyciela jest Wójt Gminy Lubsza, natomiast organem właściwym dłużnika alimentacyjnego jest organ innej gminy;
- 2) **7** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest Wójt Gminy Lubsza, natomiast organem właściwym wierzyciela jest organ innej gminy.
- 3) **5** dłużnika alimentacyjnego, dla którego zarówno organem właściwym dłużnika, jak i wierzyciela jest Wójt Gminy Lubsza.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji dłużników alimentacyjnych ustalono, że:

- 4) zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy realizowany był obowiązek polegający na przeprowadzaniu wywiadu alimentacyjnego, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbierano również od dłużników oświadczenie majątkowe. We wszystkich **12** sprawach, w których organem właściwym dłużnika był Wójt Gminy Lubsza, dłużnik został wezwany do stawiennictwa w Ośrodku w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. W **4** przypadkach dłużnicy nie podjęli wezwania (przesyłki były dwukrotnie awizowane, po czym następował skutek określony w art. 44 § 4 k.p.a.). Tylko w **2** przypadkach dłużnicy stawili się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, zostały również od nich odebrane oświadczenia majątkowe. W pozostałych **6** przypadkach dłużnicy alimentacyjni pomimo prawidłowego doręczenia im wezwania na wywiad alimentacyjny nie stawili się w Ośrodku w wyznaczonym terminie;
- 5) zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy organ właściwy dłużnika przekazywał komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności dane uzyskane podczas wywiadów alimentacyjnych oraz zawartych w oświadczeniach majątkowych dłużnika;
- 6) w **6** sprawach, w których Wójt Gminy Lubsza był organem właściwym dłużnika, nie wszczynano postępowań w przedmiocie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, ponieważ wydane w poprzednich latach decyzje w tym przedmiocie pozostawały w mocy. W okresie poddanym kontroli takie postępowanie wszczęto w **3** sprawach. Jedno z tych postępowań zostało umorzone ze względu na okoliczność, iż z informacji od komornika wynika, że dłużnik okres ostatnich 6 miesięcy wywiązywał się w każdym miesiącu ze

zobowiązań alimentacyjnych w kwocie nie niższej niż 50% kwoty bieżąco ustalonych alimentów, co zgodnie z art. 5 ust. 3a ustawy stanowi przesłankę negatywną do wydania decyzji uznającej dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, natomiast w dwóch pozostałych przypadkach organem właściwym dłużnika wydał decyzję uznającą dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych;

- 7) w 2 sprawach, organ właściwy dłużnika na podstawie art. 5 ust. 3b pkt 1 ustawy złożył wnioski o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.);
- 8) w każdej ze spraw organ właściwy dłużnika na podstawie art. 6 ustawy informował organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach;
- 9) zgodnie z art. 27 ust. 7 ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile jego adres zamieszkania był znany, oraz organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej oraz informację o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy;
- 10) zgodnie z art. 27 ust. 7a ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał organowi właściwemu dłużnika informacje o zobowiązaniach wynikających z tytułu należności z świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy;
- 11) w każdym przypadku, gdy organy ścigania zwracały się o udzielenie informacji dotyczących postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, organ właściwy niezwłocznie przekazywał niezbędne dane.

Poddana kontroli dokumentacja jest kompletna i zawiera wszystkie wymagane prawem dokumenty. Tryb, sposób i terminowość podejmowanych czynności w ramach działań wobec dłużników nie budzi zastrzeżeń.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

6. Stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku, do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie.

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia przyznawane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy. Zgodnie z oświadczeniem Kierownika Ośrodka z dnia 21 listopada 2023 r. obowiązek ten jest regularnie realizowany.

Z przedłożonych danych wynika, że na dzień 20 listopada 2023 r. stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczki alimentacyjnej w Gminie Lubsz j wynosił **3.837.882,05 zł.**

Kwoty wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych należności z tytułu zadłużenia z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczki alimentacyjnej w poszczególnych okresach wynosiły:

Rok 2022

Łącznie - 165 218,43 zł, w tym:

Z tytułu funduszu alimentacyjnego (łącznie 146 935,09 zł):

- 41 646,35 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państwa (60% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 27 764,30 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy (40% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 77 524,44 zł – wyegzekwowane odsetki stanowiące dochód budżetu państwa.

Z tytułu zaliczki alimentacyjnej (łącznie 18 283,34 zł):

- 9 141,68 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państwa (50% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 9 141,66 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy (50% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego).

Okres od 1 stycznia 2023 r. do 20 listopada 2023 r.

Łącznie - 139 227,01 zł, w tym:

Z tytułu funduszu alimentacyjnego (łącznie 118 870,05 zł):

- 30 300,87 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państwa (60% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 20 200,58 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy (40% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 68 368,60 zł – wyegzekwowane odsetki stanowiące dochód budżetu państwa.

Z tytułu zaliczki alimentacyjnej (łącznie 20 356,96 zł):

- 10 178,49 zł – kwota stanowiąca dochód budżetu państwa (50% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 10 178,47 zł – kwota stanowiąca dochód własny gminy (50% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego).

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

7. Realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do Budżetu Państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Na podstawie analizowanej dokumentacji ustalono, że Wójt Gminy Lubsza wywiązuje się z wynikającego z art. 27 ust. 4 ustawy obowiązku przekazywania Wojewodzie Opolskiemu – stanowiących dochód budżetu państwa – 60% kwot (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie) należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

Kierownik Ośrodka w oświadczeniu z dnia 21 listopada 2023 r. wskazał, że: 40 % środków odzyskanych od dłużników alimentacyjnych, czyli kwota 27 764,30 zł stanowi rekompensatę wydatków finansowanych z budżetu gminy Lubsza na częściowe pokrycie kosztów przeznaczonych na utrzymanie funkcjonującego w Ośrodku stanowiska ds. funduszu alimentacyjnego.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. **Nieprawidłowości** polegające na:

- 1) sporządzaniu uzasadnień faktycznych decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów wskazanych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- 2) wydaniu decyzji częściowych nr OPS.FA.543.I.3.2023 z dnia 27.10.2023 r. oraz nr OPS.FA.543.I.4.2023 z dnia 30.10.2023 r. bez jednoznacznego wskazania, że rozstrzygają one sprawę jedynie w części, co stanowi naruszenie art. 104 § 2 k.p.a.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niedostatecznym nadzorem Kierownika Ośrodka nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa procesowego przez osobę prowadzącą postępowania w zakresie ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia

Jednostka kontrolowana nie wniosła zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy poprzez zwiększenie nadzoru Kierownika Ośrodka w Lubszy nad zadaniami realizowanymi przez pracowników jednostki;
- 2) wydawanie decyzji administracyjnych zgodnie z zasadami wynikającymi z k.p.a.

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224) proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.

VII. Zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Mieczysław Wojtaszek

Dyrektor

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej